

Liite 1: Kulttuurihyvinvoinnin toimintamallikuvauksia ja hyviä käytäntöjä

Liitteeseen on kuvattu Lahden kaupungin omia kulttuurihyvinvoinnin palveluita sekä toimintamalleja taiteen saavutettavuuden edistämiseksi. Palvelut on kuvattu syys-marraskuussa 2024. Kuvauksissa ei ole pääsääntöisesti kuvattu Lahden varhaiskasvatuksen, perusopetuksen tai lukioiden kulttuuriohjelmien toimintaa.

Kielellisen saavutettavuuden edistäminen

Toiminnan nimi	Tavoite	Kohderyhmä	Toiminnan kuvaus	Vastuutaho	Mittarit
Saavutettavuuskirjasto Celian palvelut	Purkaa lukemisen esteitä	Lukiesteiset	Lahden kirjastoissa lukiesteiset voivat rekisteröityä Celia-kirjaston käyttäjiksi	Kirjastot	
Selkokieliiset näyttelykuvaukset museoissa	Saavutettavuuden parantaminen	Selkokieltä käyttävät	Lahden museoissa on tarjolla selkokieliisiä näyttelyselosteita-/kuvauksia	Museot	
Selkokieliiset sisällöt verkkosivuilla	Toiminnasta kuvailu selkokielellä	Selkokieltä käyttävät	Teatterilla ja kirjastolla on verkkosivuilla sisältöjä selkokielellä. Kirjastolla sivustoa on mukautettu selkokielelle, teatterilla esteettömyyskuvaukset ovat selkokieliiset	Teatteri kirjasto	
Viittomakieliiset opastukset museolla	Mahdollistaa pääsy taiteen ääreen	Viittomakieliiset	Viittomakieliiset opastukset Malvan näyttelyihin kuurojen viikolla	Museot	Osallistujamäärä Opastusten määrä
Teatteriesitysten tekstitykset	Mahdollistaa teatteriesityksen katsominen monen kielisille	Ei-suomenkieliset katsojat	Teatteri tekstittää osan näytelmistään, keväällä 2025 tekstitetään Niskavuoren Heta englanniksi.	Teatteri	Tekstitettyjen näytelmien lukumäärä

Lahden kaupungin kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2024
Liite 1

Rakennetun ympäristön esteettömyyden edistäminen

Toiminnan nimi	Tavoite	Kohderyhmä	Toiminnan kuvaus	Vastuutaho	Mittari
Induktiosilmukka	Mahdollistaa heikkokuuloisille osallistuminen kulttuuriin ja taiteisiin	Henkilöt, jotka käyttävät kuulokojetta	Sibeliustalon isossa salissa ja teatterin suurella näyttämöllä on induktiosilmukka		
Esteettömyyskartoitus kaupunginteatterilla	Selvittää tilojen esteettömyyteen vaikuttavat tekijät, viestiä siihen vaikuttavista seikoista	Henkilöt, joilla on liikkumis-, näkö-, kuulo- tai muita toimintarajoitteita	Kaupunginteatteri on tehnyt vuonna 2023 esteettömyyskartoituksen yhdessä kaupungin vammaisneuvoston kanssa. Kartoituksen pohjalta on luotu tarkat kuvaukset tilojen esteettömyydestä selkokielellä kaupunginteatterin verkkosivuilla.	Teatteri	
Viestintä esteettömyydestä verkkosivuilla	Viestii tilojen esteettömyydestä ja siihen vaikuttavista seikoista	Henkilöt, joilla on liikkumis-, näkö-, kuulo- tai muita toimintarajoitteita	Kulttuuriyksiköiden verkkosivuilla on viestitty esteettömyyteen liittyvistä seikoista, kuten parkkipaikkojen sijainnista ja tiloissa liikkumiseen vaikuttavista seikoista, kuten hisseistä tai poikkeuksellisista kiertoreiteistä	Kulttuuriyksiköt	

Lahden kaupungin kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2024

Liite 1

Kotiin vietäviä palveluita

Toiminnan nimi	Tavoite	Kohderyhmä	Toiminnan kuvaus	Vastuutaho	Mittarit
Kaupunginosakerhot	Lisätä yhteisöllisyyttä ja osallisuutta kaupunginosissa	Kaupunginosien asukkaat	Lahden lähimmäispalveluiden kaupunginosakerhoissa (syksyllä 2024 16 kpl) Wellamo-opisto toimii sisällöntuottajana	Wellamo-opisto	Kerhojen lukumäärä Osallistujamäärät
Kotikirjastopalvelu	Mahdollistaa kirjastopalveluiden käyttö	Kotona olevat, jotka eivät pysty liikkumaan	Kirjasto toimittaa asiakkaalle kerran kuukaudessa aineistoja kotiin	Kirjasto	Asiakkaiden lukumäärä Kotilainojen lukumäärä
Kulttuuripalveluiden konsertit ja esitykset soteyksiköissä Orkesterin pienkoonpanojen konsertit sote-yksiköissä	Viedä taidetta sellaisten luokse, jotka eivät pysty osallistumaan kulttuuriin tai taiteisiin	Hyvinvointialueen omat vanhusten palvelutalot ja vammaisten tuetun asumisen yksiköt (syksyllä 2024 toiminnan piirissä 17 yksikköä)	Kulttuuripalvelut etsii tarjouspyynnöllä kohderyhmille sopivia sisältöjä ja valitsee esiintyjät ja ilmoittaa ne yksiköihin. Lisäksi Lahden kesänäyttämön esiintyjät kiertävät samoissa kohteissa. Yksiköt vastaavat tila- ja muista järjestelyistä. Orkesteri järjestää pienkoonpanojen konsertteja sote-yksiköissä vuosittain.	Kulttuuripalvelut Orkesteri	Järjestetyt tilaisuudet, osallistujien lukumäärä
Wellamo-opiston oppilastöiden näyttelyt ja konsertit	Tuoda kulttuuria kaikkien saataville ja mahdollistaa samalla kulttuurin harrastajien tuotosten esittely	Lahtelaiset	Wellamo-opisto järjestää oppilastöiden näyttelyitä, konsertteja ja esityksiä. Tiloina on kokeiltu sote-alan yksiköitä.	Wellamo-opisto	Toteutuneet tilaisuudet, osallistujamäärät

Taloudellisen kynnyksen madaltamiseen tähtääviä palveluita

Toiminnan nimi	Tavoite	Kohderyhmä	Toiminnan kuvaus	Vastuutaho	Mittarit
Alennetut lipputuotteet kulttuuriyksiköissä	Mahdollistaa ja kannustaa osallistumaan kulttuuriin ja taiteisiin elämän eri vaiheissa	Lapset, opiskelijat, eläkeläiset, työttömät, varusmiehet, siviilipalvelus, veteraanit	Kaupungin kulttuuriyksiköissä on omia hintakategorioita eri ryhmille. Alennetun lipun ostaminen onnistuu normaaleista lipunmyyntikanavista. Alle 18-vuotiaille on ilmainen sisäänpääsy Lahden museoihin. Teatterin saman päivän esityksiin on alle 25-vuotiaille edullinen lippu.	Teatteri Orkesteri Museot Nuorisoteatteri Kesänäyttämö	Alennettujen lippujen osuus kokonaisuudesta
Hyvinvointilippu	Mahdollistaa pääsy kaupunginteatteriin heikommasta taloudellisesta tai sosiaalisesta asemasta huolimatta	Heikossa taloudellisessa tai sosiaalisessa asemassa olevat	Kolmannen sektorin toimijat ostavat teatterilta tai museolta ja jakavat niitä sosiaalisin tai taloudellisin perustein asiakkailleen.	Teatteri, museot, kolmannen sektorin toimijat	Käytettyjen lippujen määrä Yhteistyökumppaneiden määrä
Kulttuurikohteiden kausikorttilainat	Mahdollistaa osallistuminen kulttuuriin ja taiteisiin mm. heikosta taloudellisesta tilanteesta huolimatta	Lahtelaiset	Lahden pääkirjastosta on lainattavissa 2+2 Sinfonia Lahden, 2 kaupunginteatterin ja 8 Lahden museoiden kausikorttia, jolla voi lunastaa pääsylipun palveluihin. Nastolan kirjastossa on lainattavissa yksi teatterin kausikortti.	Kirjasto Museo Orkesteri Teatteri	Lainausten lukumäärät
Käsiohjelmalaina	Tarjota käsiohjelma kaikille varallisuudesta riippumatta	Teatterin asiakkaat	Teatterista voi lainata käsiohjelman teatterikäynnin ajaksi ostamisen sijaan	Teatteri	
Museoiden ilmaispäivät	Mahdollistaa pääsy kulttuuriperinnön ja	Lahtelaiset	Lahden museoissa on ilmaispäiviä 3–5 kertaa vuodessa	Museot	Kävijämäärä,

Lahden kaupungin kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2024

Liite 1

Toiminnan nimi	Tavoite	Kohderyhmä	Toiminnan kuvaus	Vastuutaho	Mittarit
	taiteen äärelle sosioekonomisesta asemasta riippumatta				Ilmaispäivien lukumäärä
Opintosetelit eläkeläisille Wellamo-opistossa	Madaltaa eläkeläisten taloudellista kynnystä osallistua Wellamo-opiston opetukseen (itseilmaisu, harrastaminen)	Eläkeläiset	Opetushallituksen myöntämä opintoseteli, arvoltaan 20 euroa, eläkeläisten kurssimaksuihin	Wellamo-opisto	Käytettyjen setelien lukumäärä
Wellamo-opiston alennetut hinnat	Mahdollistaa osallistuminen opetukseen työttömille	Työttömät	Wellamo-opistolla on alennettu kurssimaksu työttömille	Wellamo-opisto	Alennettujen kurssimaksujen suhteellinen osuus

Lapsille ja nuorille kohdennettu toiminta

Toiminnan nimi	Tavoite	Kohderyhmä	Toiminnan kuvaus	Vastuutaho	Mittarit
DraamaLab ja Mediapaja	Edistää nuorten työllistymistä ja opiskelumahdollisuuksia kulttuurialalla sekä vahvistaa heidän itsevarmuuttaan ja yhteistyötaitojaan	17–29-vuotiaat opiskelun ja työelämän ulkopuolella olevat nuoret	DraamaLab ja Mediapaja järjestävät yökokeilujaksoja, joissa nuoret työskentelevät teatteriprojekteissa tai mediatuotannon parissa. Toimintaa ohjaavat työvalmentajat	Nuorisopalvelut	Osallistujamäärät Jatkopolkujen toteutuminen
Esteettömät esitykset Lahden kaupunginteatterissa	Mahdollistaa teatterielämys erityisryhmille	Erityislapset ja -nuoret	Lahden kaupunginteatteri järjestää näytäntövuoden aikana 2–4 esteetöntä esitystä. Esteettömyys tarkoittaa esim. mahdollisuutta tutustua juoneen ennakkoon, katsomon valaisua voidaan säätää esityksen aikana ja ääni- sekä valotehosteet ovat hillitympiä.	Teatteri	Osallistujamäärät Esitysten lukumäärä
Lastenkulttuurikeskus Efektin tarjoama kouluille ja varhaiskasvatukseen	Tuoda kulttuuri ja taide lasten ja nuorten arkeen	Päijät-Hämeessä perusopetuksessa olevat	Kulttuuripalvelut kilpailuttaa taidesisältöjä, joita maakunnan peruskoulut voivat anoa kouluunsa. Toiminnassa mukana myös erityisen tuen opetus ja sairaalakoulu	Kulttuuripalvelut	Osallistujamäärät, toteutuneet konsertit
Lastenkulttuurikeskus Efektin toiminta 3–5 -vuotiaille	Tuoda taidetta ja kulttuuria varhaiskasvatukseen arkeen	Lapset varhaiskasvatuksessa	Kulttuuripalvelut tuottaa Lahden varhaiskasvatuksen yksiköille lastenkulttuurisisältöjä, koordinoiden päiväkotien osallistumisen isoimmilta alueilta yhteen konserttipaikkaan.	Kulttuuripalvelut	Järjestetyt tilaisuudet, osallistujien lukumäärä, osuus ikäluokasta

Lahden kaupungin kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2024

Liite 1

Perusopetuksen kulttuuriohjelma	Kulttuurikasvatus, taidesuhteen syntyminen	Peruskoulun oppilaat	Jokainen lahtelainen peruskoululainen saa kulttuuriohjelman kautta vähintään yhden taide- tai kulttuurikokemuksen kulttuuriohjelman kautta. Käynteihin liittyy pedagogisia sisältöjä. Toiminta on avattu kulttuuriohjelmassa tarkemmin.	Kulttuuripalvelut, museot, kirjastot, teatteri, orkesteri, perusopetus	Järjestetyt tilaisuudet ja kulttuurikäynnit, osallistujien lukumäärä, osuus ikäluokasta
Kirjavinkkaus	Edistää lukutaitoa ja lukuharrastusta	Lapset ja nuoret	Lahden kirjastot tekee kirjavinkkausta kaikille luokkasteille sekä järjestää lapsen ikätason mukaisia tutustumis-/opastuskäyntejä kirjastoissa	Kirjastot	
Teatterin katsomisavaimet	Mahdollisuus syventää katsomiskokemusta, madaltaa kynnystä	Lapset ja nuoret	Teatteri tarjoaa pedagogisia katsomisavaimia, jotka on luotu koululais- ja opiskelijaryhmiä varten, mutta ovat kaikkien saatavilla teatterin verkkosivuilla	Teatteri	

Kaupunkilaisille ikäryhmästä riippumatta kohdennettu toiminta

Toiminnan nimi	Tavoite	Kohderyhmä	Toiminnan kuvaus	Vastuutaho	Mittarit
Julkinen taide osana kaupunkikuvaa	Lisätä taiteen saavutettavuutta ja hyvinvointia		Olemassa oleva julkinen taide on löydettävissä sähköisen kartan kautta. Työtä julkisen taiteen kanssa ohjaa julkisen taiteen periaateohjelma.	Museot Kaupunkiympäristö	
Kirjaston uusien illat	Madaltaa kirjaston käyttämisen kynnyksiä	Uudet kirjastoasiakkaat	Lahden kirjastoissa järjestetään uusien iltoja, joissa esitellään kirjaston palvelua ja toimintatapoja uusille asiakkaille	Lahden kirjastot	Osallistujamäärät Tilaisuuksien lukumäärä
Muistamo-toiminta	Tarjoaa mahdollisuuden osallistua yhteisestä ympäristöstä käytävään keskusteluun. Kerää muistoja ja ottaa mukaan näyttelyn toteuttamiseen.	Päijät-Hämeen alueen asukkaat	Tarjoaa osallisuuden kokemuksia ja paikallidentiteetin vahvistamista.	Museot	Osallistujamäärät, toteutetut tilaisuudet
Museoiden Finna-näkymä	Tuoda kulttuuriperintöä ja taidetta näkyväksi myös digitaalisessa ympäristössä, lisätä saavutettavuutta		Lahden museoilla on Finna-verkkopalvelussa oma sisältökokonaisuus, jonka kautta pääsee tutustumaan museoiden kokoelmiin.	Museot	Kävijämäärät
Teatteritalon esittelyt erityisryhmille	Madaltaa kynnyksiä saapua teatteriin, avata teatterin ovet erityisryhmille	Työttömät, tutkintoon valmistavassa opetuksessa ja joustavassa perusopetuksessa olevat	Kaupunginteatterilla järjestetään esittelykierroksia erityisryhmille maksutta mahdollisuuksien mukaan.	Teatteri	Järjestetyt kierrokset, osallistujamäärät
Valmennukset vapaaehtoistoimintaan	Kehittää vapaaehtoistoiminnan laatua ja kasvattaa	Vapaaehtoistoiminnasta innostuneet	Wellamo-opisto järjestää valmennuksia vapaaehtoistojen yhdistyksille yhdessä	Wellamo-opisto	Osallistujien lukumäärä

Lahden kaupungin kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2024

Liite 1

Toiminnan nimi	Tavoite	Kohderyhmä	Toiminnan kuvaus	Vastuutaho	Mittarit
	vapaaehtoistoimijoiden määrää		vapaaehtoistoiminnan verkoston kanssa		
Wellamo-opiston erityisryhmien toiminta	Mahdollistaa osallisuuden kokemuksia ja kulttuurin harrastamista erityisryhmille	Syksyllä 2024 afaatikot sekä vammaiset	Wellamo-opisto järjestää kurssuja erityisryhmille. Osassa ryhmistä tehdään taidetta, osa keskittyy kohtaamiseen ja mahdollistaa taiteen kokemisen	Wellamo-opisto	Osallistujien lukumäärä

Senioreille kohdennettu toiminta

Toiminnan nimi	Tavoite	Kohderyhmä	Toiminnan kuvaus	Vastuutaho	Mittarit
Muistot liikkeeksi -harjoitukset	Yhteisöllisyyden, psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin kasvattaminen talvisen kulttuuriperinnön kautta	Seniorit	Hiihtomuseo järjesti muistelutilaisuuksia, joiden pohjalta syntyi elämyksellinen "Muistot liikkeeksi"-istuen tehtävä harjoitus, jossa talviset muistot muuttuivat liikkeeksi. Toimintaa järjestetään museolla, jonka lisäksi jalkaudutaan sote-palveluihin. Yhteistyötä tehdään myös kolmannen sektorin kanssa "Museo ilman seiniä"-palveluna.	Museot	Osallistumiskertoja 384 Syksy 2024: jalkautetut harjoitukset. Työpajojen lukumäärä14
Taidetorstai -työpajat	Yhteisöllisyyden lisääminen	Seniorit	Malvassa järjestetään yhdessä Lahden lähimmäispalvelun kanssa kerran kuukaudessa Taidetorstai-tapahtuma, jossa on näyttelyvierailuja, teosnostoja ja taiteellista työskentelyä.	Museot	Osallistujamäärät Työpajojen lukumäärä
Wellamo-opiston toiminta kohtaamispaikka Lyylin tuvassa	Tuottaa kulttuuripohjaista sisältöä senioreille heidän elinpiirissään	Seniorit	Wellamo-opisto tuottaa mm. kuvataiteen ja kädentaitojen sisältöjä Lahden lähimmäispalvelun ylläpitämässä Lyylin tuvassa	Wellamo-opisto	Osallistujamäärät

Yhteistyö kolmannen sektorin kautta

Toiminnan nimi	Tavoite	Kohderyhmä	Toiminnan kuvaus	Vastuutaho	Mittarit
Näytelmä- ja teemakohtainen yhteistyö kolmannen sektorin kanssa	Tarjota mahdollisuus käsitellä taiteen kautta vaikeita asioita	Temaattisesti rajautuvat kohderyhmät	Teatteri tekee tapauskohtaisesti teeman mukaista yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa näytelmien sisältöjen mukaisesti. Yhteistyökumppaneina ovat olleet mm. Mieli ry sekä alzheimer-yhdistys. Yhteistyö on kohdistunut näytelmän teeman mukaisesti esim. omaishoitajiin.	Teatteri	Toteutuneet kumppanuudet ja tilaisuudet
Yleisöyhteistyö kolmannen sektorin kanssa	Mahdollistaa pääsy kaupunginteatteriin ja orkesteriin heikommasta taloudellisesta tai sosiaalisesta asemasta huolimatta	Heikossa taloudellisessa tai sosiaalisessa asemassa olevat	Orkesterin avoimiin kenraaliharjoituksiin mahdollistetaan kerran kaudessa erityisryhmien osallistuminen. Museo järjestää yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa museokierroksia tapauskohtaisesti sopien. Teatteri tekee vastaavaa yhteistyötä mm. ja Lahden kansanopiston aikuisten maahanmuuttajien perusopetuksen ja DraamaLabin nuorten kanssa	Orkesteri, museot, teatteri	Osallistuneiden lukumäärä